

Fundacja rodzinna w liczbach

Co możemy powiedzieć o fundacjach rodzinnych
po pierwszym roku ich funkcjonowania?

Maj 2024

Wprowadzenie

Fundacje rodzinne – to dopiero początek

Fundacja rodzinna to instytucja utworzona w celu gromadzenia mienia, zarządzania nim w interesie beneficjentów oraz spełniania świadczeń na ich rzecz. Fundacja rodzinna jako osoba prawna ma możliwość nabywania praw i obowiązków we własnym imieniu i na własny rachunek.

Ustawodawca, konstruując instytucję prawną fundacji rodzinnej założył, że będzie ona pełnić rolę podmiotu pozwalającego na zarządzanie aktywami, czy dokonywanie pasywnych inwestycji, jak też rolę podmiotu holdingowego. Dlatego też, fundacja rodzinna – w ograniczonym, co prawda, zakresie – może prowadzić działalność gospodarczą.

Przez niespełna rok od wprowadzenia do rzeczywistości gospodarczej i prawnej instytucji fundacji rodzinnych, powstało wiele mitów na temat tego kto może z nich skorzystać, a komu działanie w takiej formie jest niepotrzebne.

W przestrzeni publicznej dominuje przekonanie, że fundacje rodzinne są adresowane jedynie do osób starszych, posiadających już ustabilizowane życie rodzinne oraz duży majątek. Trudno się zgodzić z tą tezą. Fundacje rodzinne mogą stanowić cenny instrument także dla osób młodszych, które być może nawet nie posiadają jeszcze rodziny, ale już teraz pragną skoncentrować się na rozsądnym gromadzeniu i pomnażaniu swojego majątku.

Postanowiliśmy sprawdzić jaki jest rzeczywisty obraz fundacji rodzinnych po pierwszym roku ich funkcjonowania. Kto i dla kogo zakłada fundacje rodzinne? Jakie mogą być motywacje fundatorów? Gdzie powstaje najwięcej fundacji rodzinnych?

Zapraszamy do lektury!

800+ fundacji rodzinnych*

Fundatorzy

Fundatorami w fundacjach rodzinnych są również ludzie młodzi – nawet ci urodzeni pod koniec lat 90.

Członkowie zarządu

Funkcję członka zarządu najczęściej pełni mężczyźni urodzeni w latach 1960-1979.

Beneficjenci

Beneficjent nie musi mieć pełnej zdolności do czynności prawnych – najmłodsza osoba wskazana jako beneficjent miała niespełna rok.

Grupa wiekowa

Zdecydowana większość osób, które pełniły rolę w fundacjach rodzinnych to osoby urodzone w latach 1970-1979.

Fundacje na mapie

Najwięcej fundacji rodzinnych zostało zarejestrowanych w województwie Mazowieckim – 38 ze 135 poddanych badaniu.

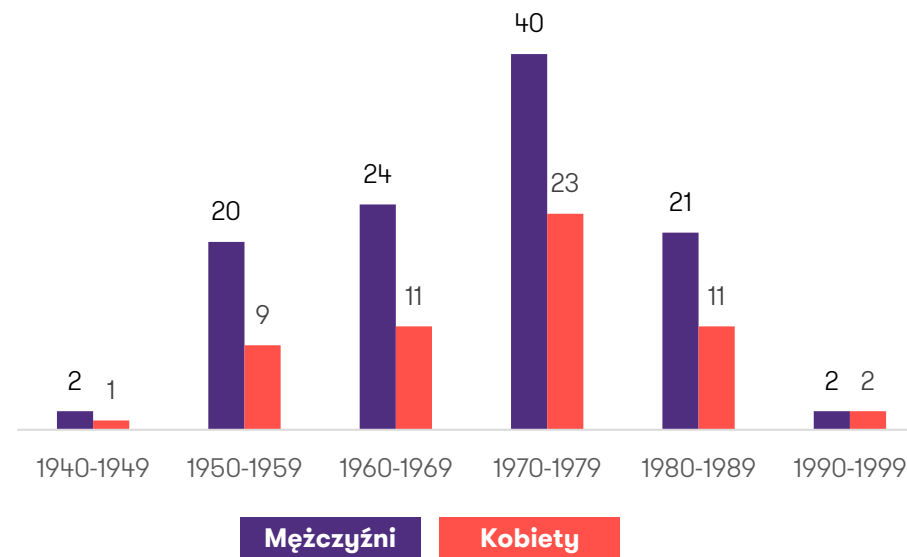
Fundatorzy fundacji rodzinnych

Zdecydowana większość fundatorów fundacji rodzinnych to osoby między 45 a 54 rokiem życia.

Fundatorzy stereotypowo kojarzą się z osobami w wieku emerytalnym, które przygotowują się do przekazania przedsiębiorstwa swoim następcom. Badanie struktury losowo wybranych 135 fundacji rodzinnych, założonych w pierwszym roku obowiązywania przepisów o tej instytucji, pokazuje, że w niemal połowie przypadków fundatorami są osoby urodzone w latach 1970-1979, a więc dzisiejsi 45-54-latkowie. Myślą oni o fundacji w kontekście zabezpieczenia rodziny, ale również jako podmiocie, w którym warto lokować inwestycje.

W dalszej kolejności fundatorami są 64-55 latkowie oraz – co ciekawe – osoby urodzone między 1980 a 1989 r., czyli obecni 35-44-latkowie. Każda z tych grupy odpowiadała w minionych miesiącach za blisko 25% założonych fundacji. Dopiero na czwartej pozycji można wskazać osoby między 65 a 74 rokiem życia. Warto dodać, że blisko 66% fundatorów to mężczyźni.

Wykres 1. Liczba fundatorów według podziału na płeć i rok urodzenia

Źródło: Opracowanie własne

Najstarszy fundator wśród przeanalizowanych fundacji rodzinnych miał 82 lata, natomiast najmłodszym fundatorem była kobieta w wieku 26 lat.

Fundatorzy fundacji rodzinnych

Czy wiesz, że...

Fundatorzy to inaczej **założyciele fundacji rodzinnych**, którzy uprawnieni są do swobodnego określania zasad zarządzania fundacją rodzinną, w celu dla którego została ona ustanowiona, a także kręgu beneficjentów.

Fundatorami fundacji rodzinnej mogą być **wyłącznie osoby fizyczne**, które posiadają pełną zdolność do czynności prawnych i złożyły oświadczenie o ustanowieniu fundacji rodzinnej w akcie założycielskim lub testamentie.

Fundacje rodzinne, mogą **mieć więcej niż jednego fundatora**, a prawa i obowiązki fundatorów są niezbywalne, co oznacza, że nie można ich przenieść na inną osobę. Jeżeli fundacja rodzinna ma więcej niż jednego fundatora, wykonują oni prawa i obowiązki należące do fundatora wspólnie – chyba, że w statucie zastrzeżono inaczej.

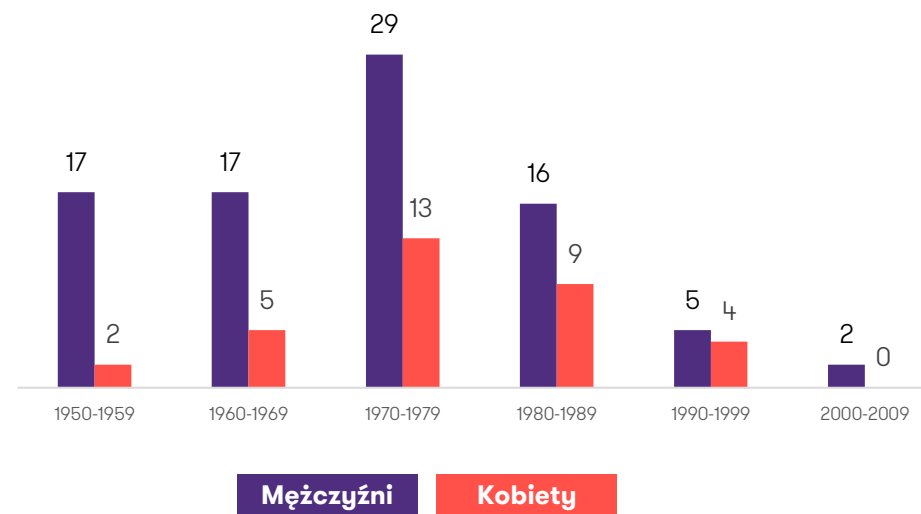
Członkowie zarządu fundacji rodzinnych

W zarządach fundacji rodzinnych zasiadają w większości rówieśnicy fundatorów. Najwięcej jest czterdziesto- i pięćdziesięciolatków.

Wśród fundacji, które poddaliśmy badaniu największy udział w zarządach stanowią osoby urodzone w latach 1970-1979, czyli obecni 45-54-latkowie - jest ich aż 42. W dalszej kolejności jest to pokolenie o dekadę młodsze, czyli dzisiejsi 35-44-latkowie (25 osób), a następnie starsze pokolenia, czyli osoby urodzone w latach 1960-1969 (22 osoby) oraz 1950-1959 (19 osób). Wśród zarządzających fundacjami znajduje się z kolei niewiele osób urodzonych po roku 1990 - w analizowanych instytucjach było ich jedynie 11.

W zarządach rośnie udział zaangażowanych w działanie fundacji mężczyzn - stanowią oni aż 76% członków. Ten obraz pokrywa się z wnioskami płynącymi z badania Grant Thornton „Firmy rodzinne na GPW”. Edycja z 2023 r. wskazywała, że w radach nadzorczych spółek rodzinnych mężczyźni stanowią 73%, a w zarządach - aż 90%. Także w strukturze własnościowej spółek, nestorki stanowiły jedynie 14% akcjonariuszy, a sukcesorki - ok. 5%.

Wykres 2. Liczba członków zarządu według podziału na płeć i rok urodzenia

Źródło: Opracowanie własne

Najstarszy członek zarządu wśród przeanalizowanych fundacji rodzinnych miał 73 lata, natomiast najmłodszym członkiem zarządu była osoba w wieku 23 lat.

Członkowie zarządu fundacji rodzinnych

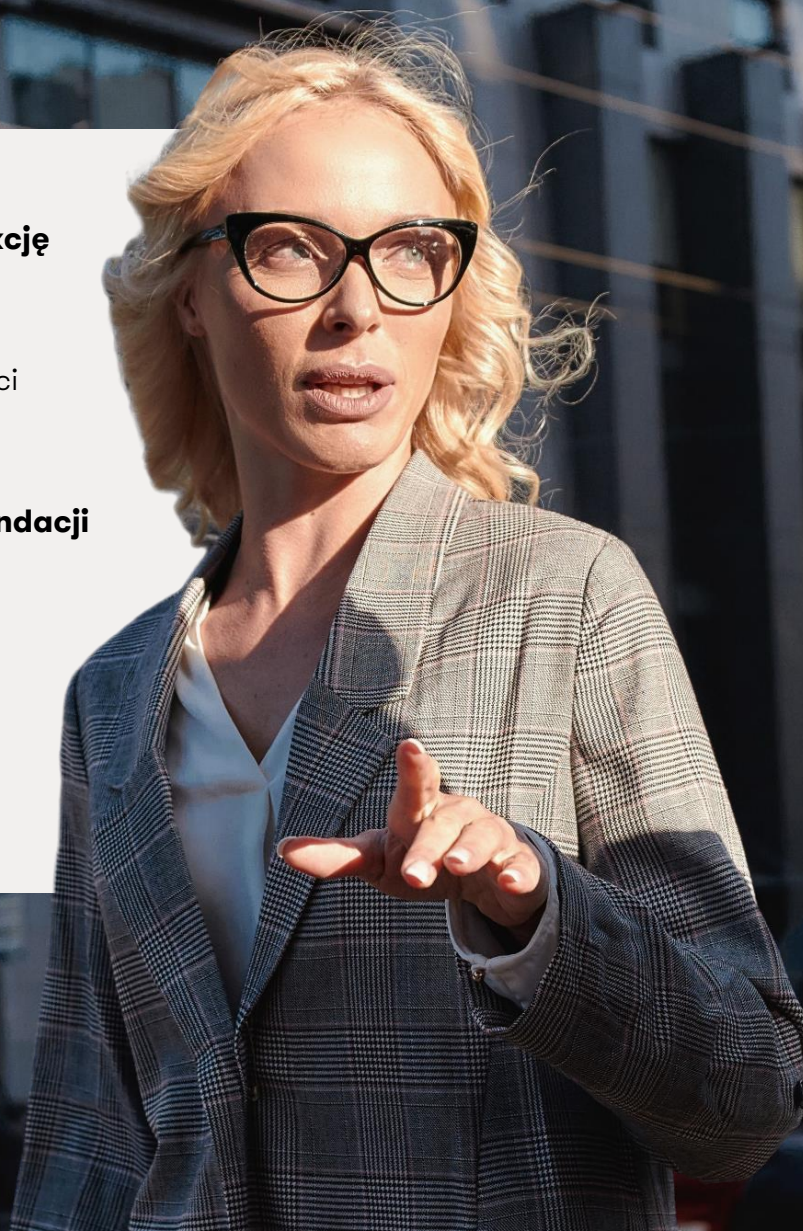
Czy wiesz, że...

Zarząd jest podstawowym organem fundacji rodzinnej, który **pełni funkcję wykonawczą** – tak jak w spółkach prawa handlowego odpowiada za prowadzenie spraw i reprezentację.

Członkowie zarządu **powoływani są przez fundatora**, a po jego śmierci przez radę nadzorczą (jeśli została ustanowiona) lub zgromadzenie beneficjentów.

Działania zarządu są co do zasady **tożsame z działalnością samej fundacji** – „działanie fundacji rękami zarządu”.

W skład zarządu mogą wchodzić **wyłącznie osoby fizyczne**, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, zarówno należące do grona fundatorów lub beneficjentów, jak też do niego nienależące, w liczbie jednej lub więcej osób.

Beneficjenci fundacji rodzinnych

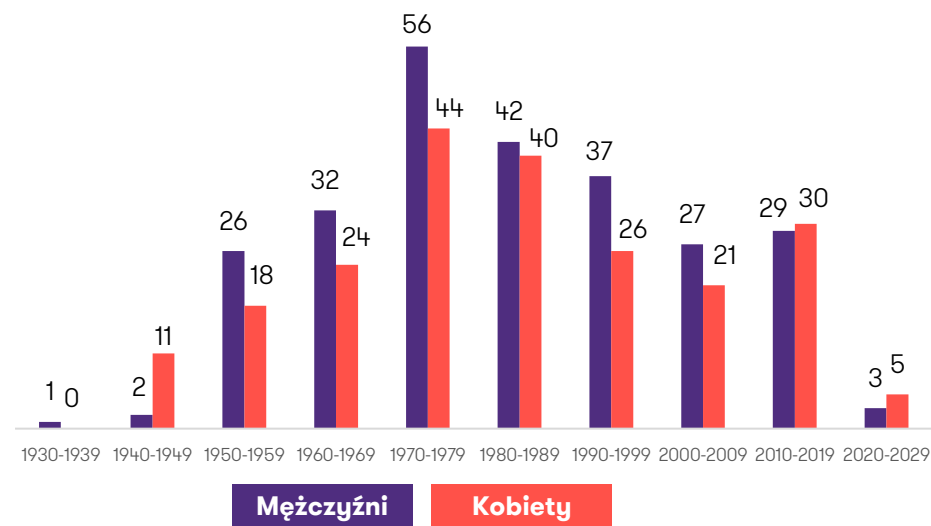
Beneficjentami fundacji rodzinnych są przede wszystkim osoby urodzone w latach 1970-1989, czyli między 35 a 54 rokiem życia.

Patrząc na wiek fundatorów, zaskakujący może wydawać się fakt, że wśród beneficjentów fundacji rodzinnych nie ma aż tak wiele dzieci i wnuków, jak można by się spodziewać. Może to wynikać m.in. z faktu, że dane beneficjentów zostają ujawnione w CRBR, a fundatorzy chcą chronić prywatność członków rodziny. Warto przy tym pamiętać, że samych fundatorów również wlicza się do beneficjentów fundacji.

Co ciekawe, pierwszy rok pokazał, że beneficjentami nie ustanawia się organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego (OPP). Może się to wiązać, z określonymi uprawnieniami beneficjentów m.in. prawem do informacji o fundacji rodzinnej, czy możliwością wglądu do statutu. Z tego powodu fundatorzy mogą nie być zainteresowani włączeniem OPP w krąg beneficjentów.

Nasza analiza pokazała, że średnia liczba beneficjentów w ramach fundacji rodzinnych poddanych badaniu wynosi 3,5. W jednej z fundacji jako beneficjentów wskazano aż 14 osób.

Wykres 3. Liczba beneficjentów w podziale na płeć i rok urodzenia

Źródło: Opracowanie własne

Najstarszy beneficjent wśród zbadanych fundacji rodzinnych miał 86 lat, natomiast najmłodszym beneficjentem była osoba, która miała niespełna rok.

Beneficjenci fundacji rodzinnych

Czy wiesz, że...

Beneficjentem fundacji rodzinnej może być **dowolna osoba fizyczna** – nie jest wymagane aby być pełnoletnim czy też posiadać pełną zdolność do czynności prawnych. Celem fundacji rodzinnej jest gromadzenie mienia, zarządzanie nim w interesie beneficjentów oraz spełnianie świadczeń na ich rzecz, co oznacza, że beneficjenci **uprawnieni są do otrzymywania świadczeń** mających charakter majątkowy i tych które obejmują przekazywanie lub oddawanie beneficjentowi do korzystania określonych składników, w tym pieniędzy, rzeczy lub praw.

Oprócz osób fizycznych beneficjentami fundacji rodzinnych mogą być również **organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego**.

Beneficjenci uprawnieni są do **uzyskiwania informacji** o działalności fundacji rodzinnej – mają również wgląd do dokumentów fundacji takich jak statut, sprawozdania finansowe oraz księgi rachunkowe.

Fundacje rodzinne na mapie Polski

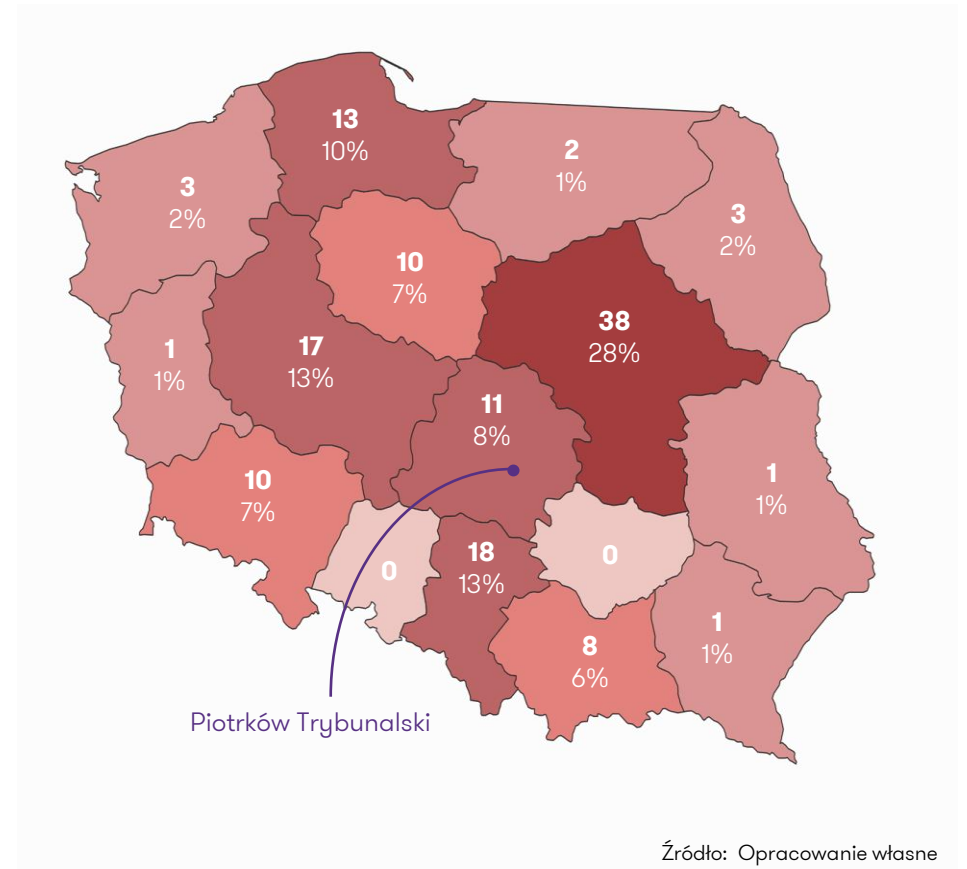
Do tej pory najwięcej fundacji rodzinnych zarejestrowano na Mazowszu. Powstało tam blisko 30% instytucji tego typu.

Na 135 fundacji rodzinnych, które poddaliśmy badaniu, 38 instytucji swoją siedzibę ma w województwie mazowieckim. Odpowiednio drugie i trzecie miejsce zajmują województwa śląskie (18) i wielkopolskie (17), ale także na Pomorzu i w województwie łódzkim zarejestrowano już kilkanaście instytucji tego typu. Zdecydowanie najmniej fundacji rodzinnych powstało w województwach: zachodniopomorskim (3), warmińsko-mazurskim (2), podkarpackim (1) oraz lubuskim (1). Żadnej fundacji rodzinnej ze zbadanej puli nie zarejestrowano z kolei w Świętokrzyskiem i na Opolszczyźnie.

Wszystkie fundacje rodzinne są rejestrowane w Sądzie Okręgowym w Piotrkowie Trybunalskim. Scentralizowanie rejestracji miało na celu ułatwienie procesu rejestracji i zapewnienie jednolitej interpretacji przepisów. W efekcie jednak proces rejestracji fundacji jest niezwykle czasochłonny – trwa ok. 4 miesięcy.

Wykres 4. Liczba fundacji rodzinnych zarejestrowanych w konkretnych województwach

Skuteczny sposób zarządzania majątkiem i inwestycjami

Założenie fundacji rodzinnej to krok, który wykracza poza bieżące potrzeby. Jest to strategia długoterminowa, która może przynieść wiele korzyści zarówno dla rodzin, jak i społeczności. Fundacje rodzinne stanowią **doskonałe narzędzie sukcesji**, umożliwiając rodzinom przekazanie wartości, celów i zasobów na kolejne pokolenia. Ale warto też zauważyć, że są one znakomitym wehikułem inwestycyjnym.

Fundacje rodzinne oferują **kontrolę nad zarządzaniem majątkiem**. Umożliwiają rodzinom aktywne uczestnictwo w procesie decyzyjnym dotyczącym inwestycji i alokacji środków. Dzięki temu można efektywnie zarządzać majątkiem w długim terminie, osiągając stabilność finansową dla przyszłych pokoleń.

Fundacje rodzinne zapewniają także **elastyczność i prywatność**. Rodziny mogą dostosować swoje cele inwestycyjne do własnych wartości i misji, niezależnie od trendów rynkowych czy presji zewnętrznej. Dodatkowo, fundacje często oferują większą prywatność niż inne formy inwestowania, co może być istotne dla rodzin chcących zachować dyskrecję w swoich działaniach finansowych.

Wreszcie, fundacje rodzinne mogą służyć jako **narzędzie edukacyjne** dla kolejnych pokoleń. Poprzez zaangażowanie młodszych członków rodziny w proces zarządzania fundacją, można przekazać im nie tylko wiedzę finansową, ale także wartości i zaangażowanie społeczne. Jest to sposób na budowanie więzi rodzinnych oraz kształtowanie świadomego podejścia do zarządzania majątkiem i inwestycjami.

Podsumowując, fundacje rodzinne to nie tylko sposób na przekazanie wartości i zasobów na przyszłe pokolenia, ale także skuteczny sposób **zarządzania majątkiem i inwestycjami**. Dają one rodzinom kontrolę, elastyczność i możliwość edukacji kolejnych pokoleń, co czyni je niezwykle atrakcyjnym narzędziem dla długoterminowego planowania i inwestowania.

Maja Jabłońska, Radca Prawny, Senior Counsel, Kancelaria Prawna

Prawda i wyzwania

z Grant Thornton

„Fundacja Rodzinna jest jak zagłowiec”

Rok od wejścia w życie przepisów

Obejrzyj lub posłuchaj!

Więcej o **fundacjach rodzinnych** dowiesz się z formatu „**Prawda i wyzwania**”:

Youtube

Spotify

O badaniu

Badanie opisane w niniejszym raporcie zostało przeprowadzone na próbie 135 fundacji rodzinnych na podstawie danych udostępnionych w ramach Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych.

Pod uwagę brane były m.in. wskazywane w rejestrze dane dotyczące fundatorów, członków zarządu i beneficjentów fundacji rodzinnych.

Współpracuj z najlepszymi!

Prawnicy Grant Thornton zostali docenieni
zespołowo i indywidualnie
w międzynarodowych rankingach:

The Legal 500

oraz

IFLR 1000

Dziękujemy naszym Klientom za zaufanie
i rekomendacje!

Chcesz założyć fundację rodzinną?

Skontaktuj się z nami!

Maja Jabłońska

Senior Counsel, Radca Prawny
Lider Zespołu Doradztwa
w Procesach Sukcesyjnych
M +48 661 530 073
E maja.jablonska@pl.gt.com

Wojciech Rzepiński

Senior Associate, Prawnik
Zespół Doradztwa
w Procesach Sukcesyjnych
M +48 697 770 519
E wojciech.rzepinski@pl.gt.com

Alicja Bańczerowska

Associate, Aplikant Radcowski
Zespół Doradztwa
w Procesach Sukcesyjnych
M +48 885 887 158
E alicja.banczerowska@pl.gt.com

Maria Katańska-Gromada

Associate, Aplikant Radcowski
Zespół Doradztwa
w Procesach Sukcesyjnych
M +48 693 140 093
E maria.katanska-gromada@pl.gt.com

O nas

Grant Thornton to jedna z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie, obecna w 140 krajach i zatrudniająca ponad 62 tys. pracowników.

W Polsce działamy od 30 lat. Zespół 1000 pracowników wspiera naszych klientów w obszarach takich jak doradztwo prawne, podatkowe, finansowe, i transakcyjne, audyt, czy outsourcing kadr i płac oraz outsourcing księgowości.

Autorzy raportu: Maja Jabłońska, Bartosz Stephan

Redakcja: Jolanta Tumulec

© 2024 Grant Thornton. All rights reserved.

Informacje zawarte w niniejszym dokumencie mają jedynie charakter ogólny i poglądowy. Nie stwarzają one stosunku handlowego ani stosunku świadczenia usług doradztwa podatkowego, prawnego, rachunkowego lub innego profesjonalnego doradztwa. Przed podjęciem jakichkolwiek działań należy skontaktować się z profesjonalnym doradcą w celu uzyskania porady dostosowanej do indywidualnych potrzeb. Grant Thornton Frąckowiak P.S.A. dołożyło wszelkich starań, aby informacje znajdujące się w niniejszym dokumencie były kompletne, prawdziwe i bazowały na wiarygodnych źródłach. Grant Thornton Frąckowiak P.S.A. nie ponosi jednak odpowiedzialności za ewentualne błędy lub braki w nich oraz błędy wynikające z ich nieaktualności. Grant Thornton Frąckowiak P.S.A. nie ponosi także odpowiedzialności za skutki działań będące rezultatem użycia tych informacji.